

Madvig: Det har været mig meget kjær af de Udtalelser, vi have hørt af den ærede 2den Landssthingsmand for 8de Kreds (Carlsen) og 4de Landssthingsmand for 6te Kreds (Strøm), at bemærke, at hvad der blev sagt af min ærede Sidemand til højre (Krieger), har gjort væsentlig Nytte, thi jeg troer, at det for Enhver, der har hørt begge de nævnte ærede Talere udtale sig om § 80 i Grundloven, efterat min ærede Sidemand havde udtalt sig derom, vil være klart, at de to ærede Medlemmer maae antages at være blevne stærkt rokkede ved den Beviisførelse, som fremkom fra hans Side (Carlsen og Strøm: Nei, paa ingen Maade.) I detmindste vare deres Indsigelser meget svage og fremkom med langt større Betænkelighed end før; men i ethvert Tilfælde troer jeg, at de kunde have god Grund til at føle sig rokkede. Der er nemlig blevet gjort opmærksom paa, baade hvorledes det i og for sig var naturligt at opfatte Grundlovens § 80, og der er tillige henviist til den Maade, hvorpaa denne Paragraf først er indført, og hvorledes dens Hensigt i bestemte og tydelige Ord er angiven. Egeoverfor disse Betragtninger have de nævnte ærede Medlemmer ikke kunnet anføre Andet, end at der ikke forelaa nogen Afstemning, der vedkjendte sig Motiverne til denne Paragraf; men det er dog klart, at, naar en Paragraf fra Begyndelsen af er fremkommen, motiveret med bestemte og tydelige Ord, og denne Paragraf saa bliver antagen, uden at der fremkommer nogen Indsigelse mod den Mening, som i Motiverne er givet den, saa kan man ikke gaae ud fra, at Paragrafens Mening skulde være en ganske anden end den, som de Medlemmer, der have foreslaaet den, have villet lægge i den. Jeg skal endnu sige til, at denne Paragraf ikke fremkom fra et enkelt Medlem, men fra Udvalget. Der foreligger ganske vist ingen Afstemning over Motiverne, men der foreligger en Afstemning uden Indsigelse mod Motiverne, ifølge hvilken denne Paragraf er vedtagen, og der er altsaa saa stor Grund, som der under saadanne Omstændigheder kan være, til at antage, at Paragrafen er vedtagen i den Mening, hvori den blev foreslaaet; derom kan Ingen tvivle. Egesom det ærede Medlem — som, hvis jeg ikke feiler,

var mellem Forslagsstillerne — troer ogsaa jeg personligt at have haft en vis Andeel i, at Paragrafen kom frem, netop i denne Form, og naar man vil gjennemlæse Forhandlingerne i den grundlovgivende Rigsforsamling derom, saa vil man ikke finde et eneste Ord, der kunde antyde, at man vilde stemme for Paragrafen med en anden Betydning end den, der i Motiverne tillægges den. Paragrafen var foreslaaet med en Tilføjning, om hvilken der reiste sig en heftig Forhandling; Tilføjningen gik ud, men om den Sætning, som blev tilbage, er der ikke paa den grundlovgivende Rigsforsamling udtalt den allermindste Tvivl. Det ligger i Paragrafens Karakter, at den ikke giver nogen Sikkerhed for Opfyldelsen af sit Indhold; thi Løftet er ikke udgaaet fra en enkelt Person, og dets Indfrielse kræver en Samvirken af forskjellige Faktorer, som maae see at blive enige. Det har nu vist sig, at man hidtil ikke har været istand til at indfri det; men derfor vedbliver det dog ligesuldt at staae ved Magt, og der ligger ganske vist en stor Betydning i dette ikke indfrie Løfte; men der ligger tillige en Opfordring deri til at være forsigtig og varsom, indtil Indfrielsen kommer. Nu er det allerede blevet sagt, at dermed er det ikke givet, at man kan blive staaende ved, at alt Kirkeligt i Mellemtiden fastsættes ved kongelige Anordninger; det følger ligesom af, hvad man allerede dengang, da hiin Paragraf i Grundloven vedtoges, anerkjendte. Forandringen er skeet i to Retninger, nemlig baade med Hensyn til Kongen og med Hensyn til Rigsdagen. Man sølte, at Kongen indtil den Tid havde været baade Lovgiver og Administration, to Myndigheder, som ikke længere skulde vedblive at være forenede. Administrationen skulde Kongen fremdeles udøve gennem sine Ministre, men Lovgivningen i Forening med Rigsdagen; man sølte altsaa, at Kongen, forsaavidt han havde staaet i Spidsen for Kirkeforfatningen, ikke blot som Administrator, men ogsaa som Lovgiver, ikke kunde vedblive at beholde den hele Myndighed med Hensyn til Kirken, han hidtil havde haft. Paa den anden Side sølte man, at Rigsdagen kunde man ikke i de kirkelige Sager stille paa samme Maade som i andre Lovgivningsager, fordi man ikke